M. T. B. COLLEGE, SURAT

Manuscripts Library

No. Ref.

Ser. 297

Title: Baudhayana Srauta [illegible]

[illegible]

297

Incomplete

~~बौधायन श्रौतसूत्र~~ ~~Grihya - Sūtra~~	Title
Baudhayana	Author
	Editor
1634	Year, Vols.
	Publisher
297	Remarks

श्री

प्रातर्हुतेग्निहोत्र आहवनीयस्योत्तरतः कर्मणेवामिति स्रुचौ संमृशते नक्तं परिस्तीर्ण
एवैतेग्नयो भवंति यद्युवात्र परिस्तीर्णा भवंत्याहवनीयं परिस्तीर्य दक्षिणाग्निमथ
गार्हपत्यं सदन्ने करोति दक्षिणेनाहवनीयं ब्रह्मणे प्राग्यजमानायायेण गार्हपत्यं द
र्भानि संस्तीर्य तेषु द्वंद्वं न्यंचि यज्ञायुधानि सादयति स्फ्यं च कपालानि चाग्निहोत्रह
वणीं च शूर्पं च कृष्णाजिनं च शम्यां चोलूखलं च मुसलं च दृषदं चोपलां शंकुं चो
पभृत्तं च स्रुवं च ध्रुवां च प्राशित्रहरणं चेडापात्रं च मेक्षणं च पिष्टोद्वपनी च प्रण
ताप्रणयनं चाज्यस्थाली च वेदं च दारुपात्री च योक्त्रं च वेदपरिवासनं च धृष्टिं चेध्मप्रव
श्चनं चान्वाहार्यस्थाली च मदंती च यानि चान्यानि पात्राणि तान्येवमवद्द्वन्द्वं संसा
द्य ब्रह्माणं दक्षिणत उपवेशय यज्ञस्य संततिरसि यज्ञस्य त्वा संतत्यै स्तृणामि संतत्यै त्वा
यज्ञस्य स्तृणामीति एष्वायं स्तृणाति गार्हपत्यात्संततमाहवनीयादिमौ प्राणापानावि

तिप्रादेशमात्रे समे अप्रच्छिन्नाग्रे अनखच्छिन्ने बर्हिषः पवित्रे कुरुते पवित्रे स्थो वैष्ण
५ वैष्णव्यौ यज्ञिये स्थो वायुपूते स्थो विष्णोर्मनसा पूते स्थो यज्ञस्य पवने स्थ इति । अभि
मन्त्र्योत्तरेण गार्हपत्यमुपविश्य कंसं वा चमसं वा प्रणीताप्रणयनं यो वेति ब्रह्म
न्नपः प्रणेष्यामि यजमान वाचं यच्छेति तस्मिंस्थिरः पवित्रमप आनयन्नहि प्रसू
तः समप्राणे धारयमाणो विषिंचन्न्त्वानयापः प्रणयामीत्युत्तरेणाहवनीयं द
र्भेषु सादयित्वा दर्भैः प्रच्छाद्य पवित्रमादाय प्रदक्षिणमावृत्य प्रत्यङ्ङाज्यं वेषाय
त्वेति दक्षिणेनाग्निहोत्रहवणीमादत्ते सव्येन शूर्पं प्रत्युष्टमिति गार्हपत्ये प्रति
तपति जघनेन गार्हपत्यमग्निष्टमनो भवति धूरसीति तस्योत्तरां धुरम ५
भिमृशति ॥५॥ विष्णोः क्रमोसीति दक्षिणमक्षपालिं क्रमित्वा अभ्यारुह्य

प्राङ्ग्रशूर्पं निदधाति शूर्पे स्फ्यं स्फ्ये चापि पवित्रे यस्य वैनानाभवति जघनेन गार्ह
पत्यं स्फ्यं निदधाति स्फ्योपरि पात्रीं पात्र्यां पुरोडाशीयानावपति धूरसि इति पूर्व
र्वंपात्र्या अभिमृशति मित्रस्य त्वेति पुरोडाशीयान्प्रेक्षते उरु वातायेति ततस्त
णं वा किंशारुं वा निरस्यापउपस्पृश्य यदि शकटाद्धोतारं व्याख्याय उरु वि निर्वप्स्यामि
ति यजमानमामन्त्र्य देवस्य त्वेति प्रतिवत्याग्निहोत्रहवण्यां त्रीन्मुष्टीन्निर्वपति स
कृद्यजुषा त्रीन्मेतामनुप्रतिपदं कृत्वाग्नीषोमाभ्यामिति पौर्णमास्यामिन्द्राय वैमृधा
येति चेन्द्राग्निभ्यामित्यमावास्यायामसन्नयत इन्द्रायेति सन्नयतो महेन्द्रायेति वा
यदि महेन्द्रयाजी भवति इदं देवानामिति निरुप्तानभिमृशति इदमु नः सहेत्यं
ति शिष्टान्स्फ्यात्वेत्यनुनिर्वपति स्वरभिविख्येषं वैश्वानरं ज्योतिरित्याहवनी
दृंहन्तां दुर्या इत्यव्यथग्रहानवेक्षत आदायोत्थायोर्वन्तरिक्षमन्विहीत्युत्था

स्त्वोपस्थे सादयामीत्युत्तरेण गार्हपत्यमुपसादयत्यग्ने हव्यँरक्षस्वेति गार्हपत्यम
५ भिमंत्रयते ६ सासूवायाँ स्रुचि दितिरपवित्रमप आनीय देवो वइति प्रत्यउदीची
नाभ्यां ग्रोपवित्राभ्यां त्रिरुत्पूयादायापोत्थायापो देवीरित्यनुमंत्र्य प्रोक्षितास्थ प्रो
क्षितास्थ प्रोक्षितास्थेति त्रिरद्भिरेवापः प्रोक्षति देवस्यत्वा सवितुः प्रसवेश्विनोर्बा
हुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामग्नये जुष्टं प्रोक्षाम्य मुष्मा अमुष्मा इति यथादेवतं त्रिः प्रो
क्षति शुंधध्वमिति त्रिरुत्तानानि पात्राणि प्रोक्षत्यतिशिष्टाः प्रोक्षणीरग्रेणगा
र्हपत्यं निधायावधूतं रक्ष इति कृष्णाजिनमूर्ध्वग्रीवमुद्धृत्य त्रिरवधूनोत्य
दित्यास्त्वगसि प्रतित्वेति पुरस्तात्प्रतीचीनग्रीवमुत्तरलोमोपस्तृणात्यधिषवण
मसीत्यनुलूखलं कृष्णाजिने मुलूखलमध्यूहत्यग्नेस्तनूरसीत्यनुलूखलं तस्मि ५
न्पुरोडाशीयानावपत्यद्रिरसि वानस्पत्य इति मुसलमवदधाति हविष्कृदेहीति त्रिर्ह-

ग

त्रिरुविष्कृमोंतेह्रस्युच्चैः समाहन्तवा इति संप्रेष्यति ७ अथाग्नीध्र इषमावदेति दृषदुपले दृषार
वेणाद्वैक्षिः समाहन्ति द्विरुपदिसत्कद्गुपलायामूर्जमावदेत्येवं द्वितीयं द्युमद्वदतेति तथा तृतीयं
कुर्कुटीयज्ञायुधानि च पुरोडाशीयानवहन्सो तुषान्कृत्वा वर्षवृद्धमसीत्युत्तरतः शूर्पमु
पयच्छति प्रतित्वा वर्षवृद्धं वेत्विति तस्मिन्पुरोडाशीयानुद्वपत्युत्पूय परापू
तं रक्ष इति परापूय सव्येन तुषानुपहृत्य रक्षसां भागोसीत्युत्तरापरमवांतरदेशं
निरस्यापउपस्पृश्य वायुर्वइति विविनक्ति देवो वइति पात्र्यां तंडुलान्प्रकंदयति त्रि
ष्फलीक्रियतां त्रिष्फलीकृतान्मे प्रब्रूतादित्य वहंत्यै प्रयच्छन्नाह त्रिष्फलीकृता इति
त्रिष्फलीकृतान्प्रत्याह निदधाति फलीकरणान्प्रक्षाल्य तंडुलान्त्रिष्फलीक्रिय
माणानामित्यप्रक्षालनं मतं वेदिनिंनयत्युत्करदेशेवैतस्मिन्काले प्रातर्दोह
धेनुर्दोहत्यनुदगग्रेण पवित्रेण नात्रातनक्ति। ८। तथैव कृष्णाजिनमवधू

यास्तीर्त्वादित्यस्कंभनि सीति तस्मिन्नुदीचीं द्विवस्कंभां शम्यां निदधाति धि सिपर्वत्ये
६ ति तस्यां प्राचीं दृषदमध्यूहति धिषणासि पार्वतेयी दृषदुपलां देवस्य त्वा सवितुः प्रस
वेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामग्नये जुष्टं निर्वपाम्यमुष्मा अमुष्मा इति यथा
देवतं दृषदि पुरोडाशीयान्यधिवपति धान्यमसि धिनुहि देवान्धिनुहि यज्ञं धिनुहि यज्ञ
पतिं धिनुहि मां यज्ञन्यमिति शिम्यस्य प्रति प्राणाय त्वापानाय त्वा व्यानाय त्वेति पिंषति दी
र्घामन्विति बाहू अन्वीक्षते देवो व इति कृष्णाजिने पिंडानि प्रस्कंदयत्यसंवपंति पिंषायू
नि कुरुतादिति हविःप्रैषप्रयच्छन्नाह पिंषति पुरोडाशीयान्यानि दधाति यदि चरुक
ल्पिष्यन्भवति प्रागधिवपनाच्चरुपुरोडाशीयानि भजेरन् ६ इति बौधायनसूत्रे
प्रथमप्रश्ने तृतीयः पल्लादः ॥ ॥ जघनेन गार्हपत्यं परिश्रयत्य धृष्टिरसीति धृष्टिमादत्तेऽपा ६
ग्नइति गार्हपत्यमभिमंत्रयते निष्क्रव्यादं सेधेति दक्षिणतोऽङ्गारं निरस्यापमुपस्पृश्या
देवयजं वहेति जघनेन गार्हपत्यमन्यमंगारं निरस्यति ध्रुवमसीति तस्मिन्कपालमुपदधा
ति तस्मिन्मध्यमं भवति निदग्धमिति तस्मिन्नंगारमध्यावर्तयति धर्त्रमसीति तदस्मात्पूर्वं ध
रुणमसीति मध्यमादपरं धर्मासीति मध्यमाद्दक्षिणं चितस्यैव शिष्टानि तस्य प्रागपागुद
मध्यमादुत्तरतः प्रत्यगुदक् द्वे सेस्थे उपधाय भृगूणामंगिरसामिति तान्यंगारैरभिवास्य
यानि घर्मे कपालानीति कपालनियोगे न्यून त्वेवमेवोत्तरत एकादशकपालान्युत्तरतो
पिष्ट्वा चरुकल्पिष्यन्भवति प्रणीताभ्यः स्रुच्यां तिरःपवित्रमप आनीय ध्रुवासीत्यु
पदधाति धर्त्री धत्ते कपालान्युपदधाति चरुस्थाली मध्यस्य तिस्रः नितपति पिष्टसंवनीया
आपः ॥ ७ ॥ उत्तरेण गार्हपत्यमुपवेश्य विवाचयति पादपात्र्यां देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहु
भ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामग्नये जुष्टं संवपाम्यमुष्मा अमुष्मा इति यथादेवतं तिरःपवित्रं पा

त्यांपूर्छाज्जिनातिपिष्टानिसंवपत्याहारापअनयेतिपरिकर्मिणामारुतेनप्रनप्रणीताभ्यःस्रु
७ वेणोपहत्यपात्रेकविदेनोपयन्त्येवमदंतीभ्यस्ताउभयीपिष्टेषुसमानायामानाःसमापइतिप्र
तिमंत्रयतेभगःपरिप्रजाभास्त्वेतिताआनुपरिप्लावयेत्जनयत्येत्वासंयोमीतिसंमृस्यसृष्ट्या
ग्रयेत्वाश्रीषामाभ्यांत्वेतियथादैवतमभिमृश्यमस्यशिरासीतियथादेवतंपिंडंकरोद
दक्षिणेषांकपालानाप्रत्यूह्यांगारान्घर्मोसिविश्वायुरितितेष्वधिएणत्युरुप्रथस्वेति
प्रथतियेतंतंन्वतंकूर्मप्रकारंकरोतिसर्वाणिकपालान्यभिप्रथयतीतिब्राह्मणं ॥११॥
महीनांपयोसीतितिरःपवित्रमाज्यस्थाल्यांमाज्यंनिरूप्यात्तरेणगार्हपत्यंभस्ममिश्रा
नंगारान्निरूह्यतेष्वधिश्रियततथैवोत्तरंपुरोडाशमधिएणत्स्याधिश्रयत्यथश्रृतमयदधि
पात्र्यामुपआनीयत्वेचंगृहीष्वत्वचंगृहीष्वत्वचंगृहीष्वेतित्रिदक्षिणस्यपुरोडाशस्यत्वचं ७
ग्राहयातितथैवोत्तरस्यातवितःसक्षइसिउल्मुकेनत्रिःपर्यग्निकरोतिदेवस्यत्वासवितुःश्र

पयत्वितिदक्षिणंपुरोडाशंश्रपयत्यग्नेरुग्रंसक्षस्वेतिगार्हपत्यमभिमंत्रयतेतथैवो
त्तरंपुरोडाशंश्रपयित्वागार्हपत्यमभिमंत्र्यसंब्रह्मणाएच्यस्वसंब्रह्मणाएच्यस्वसं
ब्रह्मणाएच्यस्वेतित्रिर्दक्षिणंपुरोडाशंवेदेनभस्मनाभिवास्यतितथैवोत्तरमवि
दहंतःश्रपयतेतिसंप्रेष्यत्यत्रवाचंविसृजतेपात्रीस्तंक्षालनंगार्हपत्यदंगारमुद्धृत्य
तेनाभितप्यस्फ्येनोत्तरवेदिप्राचीप्राक्तांस्त्रिस्त्रोरेखाकृत्वातास्वेकताय
स्वाहेतिप्रतीचीनंनिनयत्ययंवेदःपृथिवीमितिवेदमादत्तेवेदेनवेदिमिति
तेनवेदिंत्रिःसम्मार्ष्टि १२ जघनेनवेदिंतिष्ठन्नासीनोवादेवस्यत्वेतिदर्भ
द्वयसहितंस्फ्यमादायेंद्रस्यबाहुरसीत्यभिमंत्र्यवारन्नीतिम्मतेजोशतभृ
ष्टिरसिवानस्पत्योद्विषतोवधइत्येकेनेसंमृज्यतेनिरस्यएषिव्यैवमीसिवर्मयज्ञ

मानाय भवेतिवेद्यां पूर्वन्निती देशोवशिष्टमुदीची नाग्नं निदध्यातिपृथिवीदेवयज
८ मानीतितस्मिंस्फ्यानप्रहरत्यपहतोनरूपृथिव्याइतिततोमृदमादत्तेव्रजंगच्छ
गोस्थानमितिहरतिवर्षतुतेद्यौरितिवेदिप्रत्यवेक्षतबधानेस्फकरेनिव
पत्यामग्नीध्रउपविश्याञ्जलिनान्युप्यमानंन्युप्यमानमभिगृह्णीयाद्वितीयं
हरेत्येवंतृतीयंदेवयन्याइतिद्वितीयपादानमंत्रेनुवर्त्तयत्सदेवयजनइतिवृती
यरुस्तादिवंमास्काइतितृतीयनिवपनमंत्रांतेचतुर्थं चतुर्थंहरतिसरुबर्हि
षायथापूर्वंपरिग्राहंपरिगृह्णीतिवसवस्त्वेतिदक्षिणातःप्रतीचोस्यांलिखति
रुद्रास्त्वेतिपश्चादुदीचीमादित्यास्त्वेत्युत्तरतःप्राचीं १२ इमांनराः कृणु ८
तकिरणांजपतिदेवस्यत्वासवितुःप्रसवइतिप्राचीस्फ्येनवेदिमुद्धंत्यग्नि

दितस्त्रीन्हरेतिसंप्रेष्यतितासआग्नीध्रस्त्रीन्हरतिरुत्वाग्नीध्रेत्रन्हरंपरिग्रा
हपरिग्रहीष्यामीतिसंप्रेष्यतिप्रस्तृतउत्तरंपरिग्राहंपरिगृह्णाति सीतामसी
तिदक्षिणातःप्रतीचीकेरखांलिखत्यृतसदनमसीतिपश्चादुदीचीं
मृतश्रीरसीत्युत्तरतःप्राचींधाअसिस्वधाअसीतिप्रतीचीस्फ्ये
नवेदिंयोयुप्यतपश्चाधींईवेषेवित्तीयदेशोस्फ्यतिर्यंचंस्तब्ध्वाप्रो
क्षणीनासादयेध्माबर्हिरुपसादयस्फवंचस्फचश्चसंमृड्ढ्यपत्नी
संनह्याज्येनोदेहीतिसंप्रेषत्यारुत्स्येताप्रोक्षणीरसिघूर्यदक्षिणेना
घर्युतास्फ्यउपनीयंस्फ्यवर्त्मन्नादयतियोमाहृदेत्यकस्फ्यनिरुति
रुतोप्रक्षाल्यस्फ्यंचप्रक्षाल्यत्युत्तरेणाप्रणीताइध्माबर्हिरुपसादयति

दक्षिणामिध्ममुत्तरं बर्हिः २४ इति बौधायनगृह्यशेषसूत्रे प्रथमप्रश्ने चतु
र्थः पटलः ४ ॥ अथर्त्विजो ऽथैतस्यै ज्याख्यायै प्रातर्हुते जघनेन गार्हपत्यमुपवि
श्य पृष्टिरसीति चत्वारि ४ अथर्त्विजोऽजघनेनाथस्यै शाखायाऽएता आ
चरति प्रातर्हुते विष्णोः कर्मासि तस्य कायामथाग्नीध्रस्तथैव चक्रुद्धाजिनं
जघनेन गार्हपत्यमुत्तरेणार्गोपलं महीनां पयोऽसि जघनेन वेदिमिमा न्नत्ना
चतुर्दशा प्रथमप्रश्नः समाप्तः ॥ रु रिः ॥ अथैतास्क्रुचः सम्मादत्ते दक्षिणे
न स्कयैजुरूपभृतौ सव्येन ध्रुवां प्राश्य रुक्रुरणं वेद्यपरिवासनं निष्तप्रत्य
श्रमाति त्रिर्गार्हपत्ये प्रतितपति गोष्ठं मा निर्मृक्षमिस्क्रुवमग्रेऽतरतः प्रदक्षि
णं प्रागपवर्गं त्रिः संमार्ष्टि प्रत्यगग्रं न्यं चं रुत्वा त्रिर्बाह्यतः प्रत्यगपवर्गं प्र

तः प्रागग्रमुत्तानं कृत्वा मूले नैरं दंडमधः प्रत्यगपवर्गमुपरि प्रागपवर्गं त्रिः सं
मृज्याद्भिः संस्पृश्य प्रतितप्याथ रुक्तप्रत्ययेति वा चं प्राणमिति तथैवत्नुरुं चक्षुः
श्रोत्रमिति तथैवोपभृतं प्रजां योनिमिति तथैव ध्रुवां रूपं वर्णं पशूनां त्वचो
मामिमृक्षं वा नडित्वा सपत्नक्षत्नसाहि संमाऽर्मीति तथैव प्राशित्रहरणं दि
वः शिल्पमिति स्क्रुवं संमार्जनान्यद्भिः संस्पृश्याग्नौ प्रत्यग्रग्रे णोत्करं दृणा निसृ
ष्टी यंतपुस्क्रुचः सादयत्यथैतां पत्नीमंतरेण वेदिमुत्करौ प्रपाद्य जघनेन द
क्षिणेन गार्हपत्यमुदीचीमुपवेश्याश्मासां नो सौमनसमिति योक्त्रेणा संन
ह्यति युक्तं क्रियाता आशीः कामे युज्याता इति वा चरत्यतीपयस्वेति रोषध
यइति शिरः पवित्रमपआचामत्यग्ने व्रतपते व्रतं चरिष्यामीत्यथैतं गार्हपत्ये

न्तस्रः समिध आदधाति १ अथ पत्नीं जघनेन गार्हपत्यं सदनाद्
१० दं निरस्यापऊस्थश्य प्राच्यपविश्य सुप्रजसस्त्वा वयमिद्धा सीवाविधवाम्रू
या समिति जपति मम पुत्राः शत्रुहणोथो मे दुहिता विराट् उताहमस्मि सं
जया पत्यौ मे श्लोक उत्तम इति चोने विरिक्तं धीया माइति मंत्रं वाचयित्वाग्ने
गृहपत उपमाह्वयस्वो देवानां पत्नीरुपमाह्वयस्वं पत्नी पत्यवृत लोके नमस्ते
अस्तु मा मा हिंसीरिति गार्हपत्यमीक्षयति महीनां पयोस्योषधीना
मित्याज्यं तेजोसीसीत गार्हपत्ये धिश्रयति समिधमुपपत्य तेजोनुप्रेहो
तिप्राङ् हरत्यग्निस्ते तेजो मा विनैद् इत्याहवनीये धिश्रित्य त्वाहरति तां स
मिधमादधाति आज्यमग्रेण प्रोक्षणीः पर्याहृत्य दक्षिणार्धे स्फ्यवर्त्मन्त्सा १०

पयित्वाज्यसीति यजमानमाज्यमवेक्षयति निमील्यावेक्षेतेति ब्राह्मणं य
याहृत्पर्याहृत्योत्तरार्धे वेद्यास्प्यवर्त्मन्त्सादयात्मे जीर्ह्नासी त्यवेक्षेत शु
क्रमसि तेजोसीति ज्योतिरसीति पवित्राभ्यां उदगग्राभ्यां पवित्राभ्यां पुनराहारमा
ज्यं त्रिरुत्पूय देवो व इति पञ्च प्रोक्षणीरुत्पुनाति ताः शुपचेति धयदक्षिणे
नक्वमादत्ते सव्येन जुहूं तावच्छ्द्प्रतिष्ठाप्य तस्यां शुक्रत्वा शुक्रायामिति
चतुर्भ्यो गृहीत्वा संमृश्य तां यजमानं प्रयच्छति ज्योतिष्याज्यं हिषीतिक
नीया अष्टावुपभृति गृहीत्वाभिमृश्य संमृश्य यजमानं प्रयच्छ ... स्त्वा
र्जिवाति चतुर्भ्यो ध्रुवायां गृहीत्वाभिमृश्य संमृश्य यजमानाय प्रयच्छति
म २ ॥ आज्यस्थालीं संस्कृ वा जघनेनावधिनिधाय प्रेक्षणीरुन्मरुत्तु

पात्थायापोदेवीरित्यनुमंत्र्यप्रोतास्त्वेति त्रिरभिरेवापः प्रोक्ष्य कुल्लोस्या
११ ववरेष्टइति श्वोविस्त्रस्यप्रो। निवेदिरसीति वेदिं बर्हिरसीति बर्हिरंतरणप्रणी
ताश्चस्रुवनीयवबर्हिराहृत्या तर्वेदिपुरोग्रंथ्यसाद्य दिवत्यस्यग्र। णिप्रोक्षत्यं
तरिक्षायत्वेति मध्यमा। निपृथिव्यैत्वेति मूला। निसत्क चापुरस्ताप्रत्यंचग्र
थिंप्रत्यक्षतिस्वधापितृभ्यइति दक्षिणायेप्राणे संततमो। नास्त्येशिष्टाः प्रोक्ष
णीर्निनीयपश्चा। दुदगग्रमुद्दस्यप्रोक्षणी धौनंबर्हिर्विस्त्रस्य। विष्णोस्तूपो
सीति पुरस्तात्प्रस्तरंगृह्णा। तियजमा। नेप्राणापानोदधासीति तस्मिन्पवित्रे
अपिसृज्ययजमा। नायवाप्रस्तरोवाप्रयच्छति ३ इति वो० प्रयोगस्त्वे ११
दितीयप्रश्नेप्रथमः पटलः॥ ॥विस्त्रस्यबर्हिः सन्नहनान्यापस्तयतिदक्षि

१२

१२

णायेश्रोणेरोत्तरार्द्धं सादेव बर्हिः रूपौ सदसमिति दक्षिणां सादोत्तरांसमिति
मुष्टिं स्तृणा त्यग्रे मूलान्यभिच्छाद बहुलमनति श्रंप्रत्यगपवर्गंय। यतो मु
ष्टिं स्तृणा। तिमुष्टौ मुष्टौ मंत्रमावर्तयति प्रस्तरपाणिः प्राङ्कस्तृण्यगच्छेवीसीति
मध्यमं परिधिं पश्चादिदं मंधात्री इन्द्रस्य बाहुरसीति दक्षिणं मैत्रावरुणौ त्वे
त्वं सूर्यस्त्वा। पुरस्तात्पातु इति पुरस्तात्। सूर्येमूर्ध्वे समिधावादध्या
तिवीतिहोत्रं त्वेति दक्षिणां रूद्धी मुत्तरां विशायंत्रस्व इत्यंतर्वेद्युदीची
नाग्रे विधृती तिरश्चौ सादयति वसूनां रुद्राणामिति तयोः प्रस्तरं ऊर्णम्रदसीति सिं
ऊर्णम्रदसमुपधृदसीत्यत्तरामुपभृतमधस्ता द्विध्रुत्योध्रुवासीत्युत्तरांध्रु १२
वामुपरिष्टाद्विधृत्योतासामुत्तरत आज्यस्थालीं स्रुवं च सादयत्वेता अ

असदन्निति स्रुवः सन्ना अभिमृश्य विष्णू निस्थ० नीत्याद्यान भिमंत्र
तेये ४ दक्षिणेनो ऽग्न्यत्नीं स्रुवांसव्येन दापात्रीकदमित्येतत्समा
दायप्रदक्षिणामावृत्य प्रत्यङ्। कृत्यजघनेन गार्हपत्यमुपविश्य स्यानं तेस
दन्तं० मानङ्तिपात्र्योद्धध्योपस्थपीताइदमहं सं० मीति ध्रुवाद दक्षिणापुडा
शस्यां गावान पारु तिस्तूर्यज्या ति वि० यति निर्दशाय तिवेदेन विरजस्तकृत्या प्या
यतां घृतया नि निधायाग्नेयपुरोडाशमाभिघारयत्येरमुत्तरं वा देवतंश्चतउ
स्न तिजनिता मतीना मित्याग्नेयमुद्वासयत्याद्भिः प्रथस्व भुवनस्यगोपाइ
त्याज्येन स्रुसंतर्पयस्तः आत्मापश्रुषुप्रवि इष्टस्तामंशेत्युपरिष्टादभ्यज्या घस्त्वा
दुपानक्तुपस्तापीपात्र्यां निदधात्येवमुत्तरं पुरोडाशमुद्वासयत्यथ स्रुतम

य

थयदध्मियस्ता आत्मापश्नुषुप्रष्ठोदेवानमिसान्नायेअलंकरोतीराष्ट्रतिःपृ
१२ थिव्यैत्स्तोमोऽक्रमीदितिप्रत्यङ्ग्यकपालानि सख्यायोद्वासयतियानिध
र्मकपालानीतिकपालानिविमुंचति स्रुवमन्त्यपूरयित्वो चारणपुरोडाशा
ववधयसंपविग्यस्वाहा भुवः स्तुवरित्यपरेणास्रुचावेदिः सदयतिदक्षि
णातः भ्रतमुत्तरतोदधिस्रुवमग्रेणास्रुचः पर्याहृत्यदक्षिणेनजुहूंस्या
नोमसीदन्तुषदइतिप्रस्तरेसादयित्वायथाहृतंप्रतिपर्याहृत्यूपभोसिश्वा
कवइतिध्रुवायामवदधाति ५ होतरेहीतिहोतारमामंत्र्य ध्मात्समि
धमादधानोऽग्नयेसमिध्यमानायानुब्रूहीत्याह यत्रहोतुरभिज्ञानाति
प्रवाजाइतितत्रप्रथमामभ्यादधातिप्रणवप्रणवेसमिधंसमिधंयत्रहो १३

तुरभिज्ञानातिसमिद्धोअग्नइतितदंततोभ्यादधातिसमिधपरित्रिनद्याज्ञ
होताध्रुवस्यतेतियत्रहोतुरभिज्ञानातितत्रवेदेनाहवनीयंत्रिरुपवाजयन्नुत्ती
सुसामिधेनीष्वध्रुवाज्यास्रुवेणोपहृत्यवेदेनोपयम्यदक्षिणापनिधिमध्यमन्वेहृत्य
स्रुवंप्रजापतयेस्वाहेतिमनसाध्यायतिर्यच माघारमसीनआघारयसमि
मग्नीद्भ्रिःत्रिः त्रिःसंमृड्ढीतिसंप्रेष्यत्याग्नीध्रइध्मसंनहनेनाग्निमुपसंगृ
ह्यपरिधीन्संमार्ष्टित्रिर्मध्यममुदगपवर्गंमग्रेहवनीयंपरीत्यदक्षिणतःप्राङ्मु
खोवतिष्ठायत्रिर्दक्षिणार्धेप्रागपवर्गंयथेतमेत्योत्तरतःप्राङ्मुखःस्तिष्ठन्प्राग
पवर्गंत्रिरुत्तरार्धेग्नेवाजजिद्वाजंत्वाग्नेसरिष्यंतमितित्रिनाहवनीयमुप
वाजयति ६ इतिबौ॰प्रयो॰सूत्रेद्वितीयप्रश्नेद्वितीयःपटलः॥ ॥ ॥ ॥

ध्रुवमसीत्यग्रेणजुहूपभृतौ प्राचमञ्जलिं कृत्वा जुहेहुही तिदक्षिणेन जुहूं तउप
२४ भृदसीति सव्येनोपभृतमच्छैविंइति सव्येन दक्षिणाक्रमं जपति विष्णोः स्थान
मसीति स्थानं कल्पयते न्वारब्धे यजमाने मध्यमं परिधिं संस्पृश्य तइं इन्द्र
अकृणोद्वीर्याणि समारभ्योर्ध्वो अध्वरं तं प्राचमध्वर्युं दन्तान् धारयति बृह
द्भाइति स्रुचमुद्गृह्णातीति पाणिमागनइति संस्पर्शयन्नध्वर्यो दक्षिणेनोदङ्ङःक्रा
मं जपति मखस्य शिरोऽसि संज्योतिषा ज्योतिरङ्क्तामिति जुहूपभृतौ त्रिः स
मनक्ति यथायतनं स्रुचौ सादयित्वा प्रवरं वृणीतइध्मसन्नहनानि स्फ्यउ
पस्पृश्य एकत आग्नीध्रो नूपस्थितः स्फ्यो आश्रावयत्याश्रावयत्यस्तु श्रौषडिति २५
आग्नीध्रः प्रत्याश्रावयत्यग्निर्देवो होता देवान्यक्षद्विद्वांश्चिकित्वान्म

नुष्वद्भरतवदमुवदमुवदिति यथायजमानस्यार्षेयानपरेण त्रीननन्तरा
वृणीते ब्रह्मण्वदा च वक्षद्ब्राह्मणा अस्य यज्ञस्य प्रावितार इति प्रवरशे
षो नुमानुषइति होतुर्नामग्रहणान्तिहोत्रा विमुक्त उपविशति प्रसवमा
काङ्क्षानस्ति ७ घृतवती मध्वर्यो स्रुचमास्यस्वेत्युच्यमाने जुहूपभृ
तावादाय दक्षिणेन दक्षिणातिक्रम्य सर्वत्रैव माश्राव्य प्रत्याश्राविते स
मिधो यजेति प्रथमं प्रयाजं मारुत्य यज यजेति वषट्कृते जुहोति स
मिधः पुरस्ताद्यजति तनूनपातं दक्षिणात इडः पश्चाद्बर्हिर्मौपभृतस्य जुहू
मानीय बर्हिरुत्तरतो स्वाहाकारं मध्ये सव्योनोदङ्ङत्याक्रम्य संस्रावयणा
नुपूर्व्यं रुविरिष्ट्यभिघारयति ध्रुवामेवाग्रे अथ दक्षिणं पुरोडाशमथध्य

वापुरोडाशमथश्रृतेतेथदध्यक्षपभृतंमेततोध्रौवात्सर्वत्रचतुरआज्यस्याग्नेरुप
१५ नोग्नयेनुब्रूहीत्युक्त्वात्याक्रम्याश्राव्यप्रत्याश्राविते ग्निंयजेत्याहवषट्कृतेउ
त्तरार्द्धपूर्वार्द्धेप्रतिमुखंप्रबाहुग्जुहोत्युदङ्ङ्त्याक्रम्यचतुराज्यस्यग्र
हानःसोमायानुब्रूहीत्याहात्याक्रम्याश्राव्यप्रत्याश्राविते सोमंयज
त्याहवषट्कृतेदक्षिणार्द्धपूर्वार्द्धप्रतिमुखंप्राबाहुग्जुहोति ॥ उदङ्ङ्
त्याक्रम्योपस्तीर्यदक्षिणस्यपुरोडाशस्यपूर्वार्द्धाद्द्वयवद्यन्नग्नये
नुब्रूहीत्याहमाभेर्मासंविक्थामात्वाहिंसिषंमातेतेजोपक्रमी
मीदित्यकरुस्तनमस्कारेणपुरोडाशमुपतिष्ठतेभवतमुद्धरेतित १५
मभिमृश्यमध्यमानिकाभ्यामंगुष्ठेनचनखान्यनस्पर्शयन्न

न्पूर्वार्द्धादवदायपरार्द्धादवद्यतिमध्यात्पूर्वार्द्धात्पश्चार्द्धादितिपंचाव
त्तिनाभिघारयतियद्वदानानितमेढ्येप्राज्यस्थालीः प्रत्यनक्तिध्रौ
वात्स्रुवेणाज्यंकृत्वात्याक्रम्याश्राव्यप्रत्याश्राविते ग्निंयजेत्याहवष
ट्कृतेजुहोत्युदङ्ङ्त्याक्रम्यध्रौवात्स्रुवेणाज्यंकृत्वासर्वत्रैवं
पुरस्तादुपरिष्टाच्चाज्यहोमान्यत्राज्यहोमाच्चरुआज्यस्यगृह्णामः
प्रजापतयइत्युपांश्वनुब्रूहीत्युच्चैराकृत्याक्रम्याश्राव्यप्रत्याश्रावि
तेप्रजापतिमित्युपांशुयजेत्युच्चैराहवषट्कृतेजुहोत्युदङ्ङ्त्याक्रम्या
पस्तीर्याचरस्यपुरोडाशस्यपराद्धादवद्यन्नग्नीषोमाभ्यामनुब्रू

हीत्वा ऐंद्रायवै मृध्वायेति वपौर्णमास्यामिंद्राग्निभ्यामित्यमावास्यायां
१८ मसंनयतऐंद्रायेति संनयतो मरुत्वेंद्रायेति वा यदि मरुत्वेंद्रयाजी भवति ९
समानमुपस्तानमभिमर्शनमपराह्णे दवद्युदायपूर्वाह्णेदवद्य
त्यभिघारयतीति प्रत्यंजनमत्याक्रमणमाश्रावणप्रत्याश्रावणं चा
ग्नेषामीयजेत्याह वषट्कृते जुहोति समानो वै मृध्वस्यैप्राग्न्या श्च
प्रचारउदङ्ङुत्याक्रम्योपस्तीर्य द्विःपुरोडाशस्यावद्यन्निंद्रायानु
ब्रूहीत्याह मरुत्वेंद्रायेवा यदि मरुत्वेंद्रयाजी भवति द्विःपुरोडाशस्या
वद्यति द्विःश्रृतस्य द्विर्दध्नाभिघारयति प्रत्यनक्त्यत्याक्रम्याश्राव्य १८
प्रत्याश्राविते इंद्रस्य श्रुत्यो मरुत्वमिति वा यदि मरुत्वेंद्रयाजी भवति

वषट्कृते जुहोत्युदङ्ङुत्याक्रम्योपस्तीर्य दक्षिणस्य पुरोडाशस्योत्तरार्द्धादव
द्यन्नग्नये स्विष्टकृते नुब्रूहीत्याह सकृद्दक्षिणस्य पुरोडाशस्योत्तरा
र्द्धादवद्यति सकृद्ध्रुवाज्यात्सकृदुत्तरस्य पुरोडाशस्योत्तरार्द्धात्स
कृत्तस्य सकृद्दध्नो द्विरभिघारयति प्रत्यनक्त्यवत्तः स्विष्टिति स्रुवेण
पार्वणौ होमौ जुहोत्यृषभवाजिनमिति पौर्णमास्याममावास्यायामुभ
गत्यमावास्यां वा मित्याक्रम्याश्राव्य प्रत्याश्राविते ग्निं स्विष्टकृतं यज
त्याह वषट्कृते उत्तरार्द्धपूर्वार्द्धे तिहाय पूर्वार्द्धे जुहोत्यत्रैत
तन्मेक्षणमाहवनीये नुप्रहृत्यथैनत्संस्रावेणाभिजुहोत्युदङ्ङु
त्याक्रम्य जुहूमप आनीय वैश्वानरं विदिदं जुहोमि सत्यम् जुहो

शतधारमेता। सनःपितरंपितामहं प्रपितामहं सुवर्गे लोके गच्छ
१७ तु पिन्वमानं स्वस्वधा नम इति सक्षालनमंनः परिधिं दक्षिणाप
वर्गं निनयत्या पञ्चमाज्यं सर्वं शाख्वजुहूं समाभनीय यथायतनं
स्रुचौ सादयित्वा ज्यायो यवमात्राद्धि दक्षिणस्य पुरोडाशस्योत्त
रार्द्धाद्यवमात्रं प्रत्रमवद्यति स्रुक्वेदेडेना भिघार्य जघनेन प्रणीताः
सादयित्वाद्भिः स्रुवं वेदं संस्पृश्यावदधाति ॥ १० ॥ इति बौद्धिती
य० तृतीयः पटलः ॥ ॥ अथ कं स्वा चमसं वेडो पहुनं याचति त
दन्तर्वेदि निधाय तन्नु पस्तीर्य दक्षिणस्य पुरोडाशस्य दक्षिणार्द्धा १७
त्प्रभज्या मृत्कुमृतुनादृष्टा मित्यवदधाति स भेदाद्वितीयं दक्षिणा

स्य पुरोडाशस्य पूर्वार्द्धाद्व्यंगुलं त्र्यंगुलं चतुरंगुलं वाऽन्येन सस्नुतस्मं
संतर्प्य येण स्रुक्वां यजमानभागं निधाय ब्रह्मभागं निदधाति
द्वि धर्के वाद्याप्यवद्यति द्विरुत्तरस्य पुरोडाशस्य द्विः शृतस्य द्विद्य
द्यो भिघारयति होतुः प्रदेशिन्यां द्विरञ्जलावनक्ति पर्वणोः श्रो
त्रखेवांतरेडामवद्यत्युपस्तरणा तिद्विराद्धात्यभिघारयस्त्रिच
र्धुब्रह्माग्नीध्रायजमानत्रान्वारभंते उपहूता उपहूता नृष्णा इ
त्यच्यमानस्तानीति जपत्युपहूतायामिडायामग्नीध्रे षडव
त्तं संपादयस्त्रिप स्तरणात्ये डादाद्धात्यभिघारयत्येवं पुनरवद्य
तीडां प्राश्य त्यंतर्वेदिमार्जयंते ब्रह्मणप्राशित्रं परिहरंत्याहृतया

ग्नीध्रः परिहृत्याग्नीधे पूर्ववत्सउवत्तं संपाद्य वेदेन ब्रह्मभागो परिहृ
१८ त्यान्येन पात्रेणाहोत्रेन्येनाध्वर्यवे दक्षिणां प्रप्रतिप्रग्रहीष्यन्सामद
शाकृत्वोपान्याद्देवस्यत्वेति प्रतिपद्य वाचेन्नं तेन मृतत्वमश्यां वयो
दात्रे भूयान्मयो मह्यमस्तु प्रतिग्रहीत्र इति निर्दिष्टान्प्रतिगृह्य
नारायमंतर्वेद्यासन्नं देवस्यत्वेति प्रतिपद्य ब्रह्म[illegible] ॐ दन मिति
याचत्क द्वासयेत्तद्वविरू क्षिषं ११ ब्रह्मन्प्रस्थास्यामः समिधमा
धायाग्नीदग्नीं स्त्रिकृत्सकृत्संमृड्ढीति संप्रेष्यति प्रसूतो ब्रह्मणान्
यात समिधं मध्यत आहवनीयस्याभ्यादधात्याग्नीध्रः सकृत्त्रिध्मस १८
न्नहनैः परिधीन्संमार्ष्टि सकृन्मध्यमं सकृद्दक्षिणार्ध्यं सकृदुत्तरार्ध्यं

अग्ने वाजजिद्वाजं त्वा ससृवांसं समिति सकृदाहवनीयमुपवा
जयति यो भूतानामधिपतिरिति ध्मसन्नहनान्यद्भिः संस्पृश्याहव
नीयेनुप्रहरति जुहूपभृतावादाय सकृदतिक्रांत आश्राव्य प्रत्याश्रा
विते देवान्यजेति प्रथममनूयाजमाहूय यजेत्युक्ते वषट्कृते प्रतीच्यानुया
जान्यजत्यग्रेणाघारसंभेदं प्राचमुत्तमुदीर्घं संततं प्रतते नैतरावनुसं
भिनत्ति दृढः त्याक्रम्य यथायतनं स्रुचौ सादयित्वा वाजवतीभ्यां स्रु
चौ व्यूहति वाजस्य मा प्रसवेनेति दक्षिणेन जुहूमुज्जुहूं त्यथा सपत्नां
इंद्रो म इति नीचा सव्येनोपभृतं निगृह्णाति जुह्वा परिधिं नन
क्ति वसुभ्यस्त्वेति दक्षिणमादित्येभ्य इत्युत्तरमुपभृतमाद्भिः सं

स्रुक्ष्वप्यथायतनं स्रुचौ सादयित्वा स्रुक्षु प्रस्तरमनक्त्यक्तं रिहा
१२ णा इति जुहूमग्रे। वियन्तु वय इत्युपभृति मध्ये। निप्रजां योनिमि
ति ध्रुवायां मूले। निप्रस्तरात्प्रच्छिद्य जुहूमवदध्यात्। आश्रावय प्रत्याश्रा
वितिं १२ इषिता दैव्या होतारो भद्रवाच्याय इति संप्रेष्यति तमुपरिब
प्रां च प्रहरेन्नात्यग्रं प्रहरेन्न पुरस्तात्प्रत्यस्येन्न प्रतिशृणाति न विष्वं च
वियुयादूर्ध्वमुद्यौति दिवं विरजुषतेत्यच्यमाने गतेरस्मिन्नित्यैतोयज
मानं वा च यित्वाप्यायंतामापओषधयय इति प्रस्तरं शाखां चानुप्रह
रत्यग्निदग्नीध्रमीक्षते संवदस्वेत्याग्नीध्र आह गानग्नीदित्याध्वर्यु १२
गन्नित्याग्नीध्रः श्रावयेत्यध्वर्युः श्रौषडित्याग्नीध्र इडं देव ब्रूहीत्यध्वर्यु

नुप्रहृत्याग्नीध्रोथ तत्पाणमनुप्रहरत्यस्वगा दैव्या होतृभ्यः स्वस्तिर्मानु
षेभ्यः शंयोब्रूहीति प्रेष्यत्युपोत्थायायुष्य अग्नेरस्यायुर्मे पाहि चक्षुष्पा
अग्ने चक्षुर्मे पाहीत्याहवनीयमुपतिष्ठते ध्रुवासीतिमामभिमृशति
यं परिधिं मिति तिमध्यमं परिधिमनुप्रहरति यज्ञस्य पाथ उपसमितमि
तीतरावुपसमस्यति जुहूमुपभृतं संप्रस्राव्य संस्रावभागास्स्थे तिप
रिधीन्संस्रावेणाभिजुहोति प्रदक्षिणमावृत्य प्रत्यङ्ङावृत्याग्नेर्वामप
न्नगृहस्य तिधुरि स्रुचौ विमुञ्चति यश्चवेनानोभवद्यितान्नैवमन्त्रे
णो करतएस्य विमुञ्चति ॥ १२ ॥ इति बौ॰ द्वि॰ चतुर्थः पटलः ॥ ॥
दक्षिणेनाध्यस्थालीं संस्कृत्यमादत्ते सव्येन जुहूं होत्रे वेदं प्रदायप्र

प्रदक्षिमाहवनीयमत्यंचाकाद्वंतोदक्षिणतोध्वर्युर्गार्हपत्यंपरिक्रामत्युत्तरेणहोतातोजघनेन
गार्हपत्यंप्राचावुपविशतोदक्षिणतोध्वर्युरुत्तरतोहोताध्वर्युर्वेदमुपस्थं तं हुत्वा चतुरआज्य
स्य गृहीत्वा आहसोमायेत्युपांशु अनुब्रूहीत्युच्चैराश्राव्यस्फ्यमवधारयन्नूर्ध्वजानुराग्नी
ध्रमुपविश्यप्रत्याश्रावयेतिसोमंयजेत्युपांशु यजेत्युच्चैः हवषट्कृते जुहोत्येवं ध्व
ष्टारंपरिश्रितेदेवानांपत्नीराकांसिनीवालींकुहूमनुमतिमित्युपांशु त्विष्ट्यास्रुवेणजुहो
तिराकायैस्वाहासिनीवाल्यैस्वाहाकुह्वैस्वाहानुमत्यैस्वाहासंपत्नीपत्नीपत्न्यादर्शनेत
नुवीयुवंदेवाअक्रत्वयमितिहुत्वाचतुरआज्यस्यगृहीत्वाग्नयेगृहपतयइत्यु
पांशुअनुब्रूहीत्युच्चैराश्राव्यप्रत्याश्रावितेअग्निंगृहपतिमित्युपांशु यजेत्युच्चैरा ॥राम॥
हवषट्कृतेउत्तरार्द्धपूर्वार्द्धेतिहायप्रव्वीआहुतीर्जुहोत्ययेणहोतारमुपातीत्यहोतुः २०
प्रदेशिन्याःपर्वणीअंगुष्ठेनस्वपाणौचतुरआज्यबिंदूनिडामवद्यत्यध्वर्युश्चपत्नीचसम

न्वारभेतेउपहूतायामिडायामध्वर्यैर्नीषडवत्तंसंपादयतिप्राश्नीतोमार्ज
यते १४ ॥ स्फ्ये चिच्च लुग्रहीतं गृहीत्वापस्तंभैःपर्याहृत्योलूखलेमुस
लेयच्चशूर्पमाशिश्केषट्पदिस्फ्याजिनयत्कपाले । अवकृषइत्यन्वा
हार्यपचनेप्रायश्चित्तंजुहोतिपरंचलुग्रहीतंगृहीत्वाफलीकरणानो
पाप्यप्रवश्चनान्यभ्याधायमनेदब्धायोइतिफलीकरणहोमंजु
होतियथेतमस्यवेदंयजमानायप्रदायवेदोसिवित्तिरसीतियजमाने
वाचयित्वावेदमादायहोत्रेप्रदायमेविष्यामीतिपत्नींविष्यतितस्याअंज
लौयोक्त्रमादायसमापुपस्थदपात्रमानयतियत्पुनःसरस्वतीतिसामु
रंविमृष्टपानिनयत्युपाभ्यस्तंतस्यैवस्वरूपेकल्वोतिष्ठतीतिब्राह्मणमथै

नांपयस्यती। तितिरिः पवित्रमप आचामयत्यग्ने व्रतपते व्रतमचारि
२१ षमित्येतैर्गार्हपत्ये चतस्रः समिध आधापयतीति। अथ निष्क्रामति ॥ १५
यथेतमध्वर्युरेत्याप्यायतां ध्रुवा घृतेनेति ध्रुवामाप्याय्य उपस्थान्याः स्रु
चेणोपघातं जुहोति। आश्रावितमत्याश्रावितमिति कुल्वेष्टेभ्यः स्वाहेत्यष्टौ
यत्नस्यसमृद्धिं कुत्वा सर्वसमृध्यै स्वाहेति नवमी व्याहृतिभिर्व्यस्ताभिः
समस्ताभिश्च इमं मे वरुण तत्वायामि त्वन्नो अग्ने स त्वं नो अग्ने त्वमग्ने अ
अयाश्चयाश्चाग्नेरनभिशस्तीश्च सत्यमित्त्वमया असि ॥ अयासो म
नसा हितोयासा हव्यमूहिषे या नो धेहि भेषजं स्वाहा ॥ यदस्मिन्क २१
र्मण्यंतरगामं व्रतः कर्मतो वा ॥ अनया हुत्यतक्रमयामि सर्वं तत्पूर्णं तु

देवा अवस्तां तो घृतेमनस्वाहा ॥ यदस्य कर्मणोत्यरी रिचं यद्वा न्यूनमि
हाकरं ॥ अग्निष्टत्स्विष्टकृद्विद्वान्सर्वं स्विष्टं सुहुतं करोतु मे ॥ अग्न
ये स्विष्टकृते सुहुतहुत आहुतीनां कामानां समर्द्धयित्रे स्वाहा ॥ प्रजा
पतइ ति कुत्वा बर्हिषा धान्नं संप्रलुप्य समङ्क्तौ बर्हिरिति ध्रुवया दं
समनक्ति दिव्यं नभो गच्छ त्वियत्स्वाहेत्याहवनीये नु प्रहरामीत्योपोष्य
यदक्षिणेन पदा वेदिमाक्रम्य देवा गातु विद इति ध्रुवया समिष्टयजुर्जु
होत्यग्रहोति स्रुवे पूर्णपात्रमनीय वेद्यां निधाय सदसि सन्तो भूयाइति
यजमानं वाचयति प्राच्यां दिशि देवा इति प्रतिदिशमुत्सिंचति ॥ समु
द्रं वः प्रहिणोम्य क्षितास्वां यानि मपि गच्छत ॥ अच्छिद्रः प्रजया भूयास

मापरास्से चिमत्स्ययइतिप्रणीतानि नयति मि नयति १८ इतिबौधायन
२२ प्रयोगसूत्रेद्वितीयप्रश्नेपंचमः पटलः॥ ॥अथैतास्स्रुचोथपत्नीडा
यनेनाज्यस्थाली सस्रुवां विस्रस्याथदक्षिणेनाज्यस्थालीं होतरही
तिभुवप्रमसिप्रवती मुदङ्ङ्ख्याक्रम्य समानमुपस्था नेमथकं सब्रस
न्प्रस्था स्यामद्वितादेव्याहोतादक्षिणानाज्यस्थालीं स्रुचि वलग्रहीतें
यवेतमध्वर्यु रितिषोडश॥ ॥अथैताः स्रुचो विस्रस्य बर्हिः सन्नरुना
निभुवनमस्यथर्कं दक्षिणेनपंच ॥शाके१६३५ नंदनसंवत्सरेदक्षिणा २२
यनेपौषशुक्लद्वितीयागुरुवारे इदंपुस्तकंसमाप्तम्॥ शुभंभवतु॥ श्रीः॥
प्वे क्रिषीशोभ्काशें॥ ॥मोचेअपन्कुवेतुल्यअंदोभाशामत्पशेखन्हे